

Εισαγωγή

Η εξέγερση του Stonewall συνίσταται σε μια σειρά εξεγερτικών πρακτικών που έλαβαν χώρα στο Greenwich Village της Νέας Υόρκης και είχαν ως αφορμή την έφοδο της αστυνομίας στο gay bar “Stonewall Inn” τις πρώτες ώρες της 28ης Ιουνίου 1969. Τα υποκείμενα της εξέγερσης, που κατά κύριο λόγο είναι ομοφυλόφιλοι, λεσβίες, και διεμφυλικά άτομα, αντιστέκονται στην αστυνομική βία και καταστολή που υφίστανται στο ευρύτερο κοινωνικό-πολιτικό πεδίο ως θεσπισμένη (και διαρκή) πραγματικότητα εις βάρος τους. Τα γεγονότα που εκτυλίσσονται εκείνες τις ημέρες στους δρόμους της Νέας Υόρκης θεωρούνται καθοριστικά για την αναβάθμιση και ανάπτυξη της οργάνωσης του αμερικανικού και του διεθνούς ομοφυλοφιλικού κινήματος.

Εκείνη την περίοδο, σε όλες τις πολιτείες της Αμερικής (πλην του Illinois¹) η ομοφυλοφιλία είναι παράνομη, ενώ πολύ συχνά κυκλώματα του οργανωμένου εγκλήματος ελέγχουν τη λειτουργία διάφορων gay bar· τέτοια είναι και η περίπτωση του Stonewall Inn, ο ιδιοκτήτης μάλιστα του οποίου δωροδοκούσε υπαλλήλους του τοπικού αστυνομικού τμήματος. Στη διάρκεια των δεκαετιών του 1950 και του 1960, αστυνομικές δυνάμεις πραγματοποιούν τακτικά εφόδους σε gay bar προκαλώντας ζημιές και συλλαμβάνοντας υπαλλήλους και θαμώνες. Η έφοδος της 28ης Ιουνίου, λοιπόν, δεν αποτελεί εξαίρεση της προϊούσας κατασταλτικής στρατηγικής του αμερικανικού κράτους, αλλά μια συνηθισμένη τακτική, εφαρμογές της οποίας στην Αμερική εντοπίζονται ήδη μερικές δεκαετίες νωρίτερα στο πλαίσιο της ποτοαπαγόρευσης.

Καθώς η αστυνομία μεταφέρει τους συλληφθέντες έξω από το Stonewall Inn προς τις σταθμευμένες κλούβες, εκείνοι αντιστέκονται. Παράλληλα, ένα πλήθος ομοφυλόφιλων συγκεντρωμένο έξω από το bar εκσφενδονίζει μπουκάλια, πέτρες και άλλα αντικείμενα, ενώ αυξάνεται γρήγορα σε αριθμό. Όταν καταφθάνουν ενισχύσεις της αστυνομίας οι συγκρούσεις γενικεύονται. Οι εξεγερμένοι αξιοποιούν τους στενούς δρόμους του Greenwich προκειμένου να στήσουν οδοφράγματα και να αποφύγουν τις συλλήψεις. Οι οδομαχίες διαρκούν ως το πρωί, ενώ την επόμενη νύχτα πραγματοποιούνται εκ νέου συγκρούσεις με τις δυνάμεις καταστολής που πλέον έχουν πολλαπλασιαστεί. Τις επόμενες ημέρες το Greenwich αστυνομοκρατείται κατά κόρον, ωστόσο με αφορμή ένα προσβλητικό προς τους εξεγερμένους ομοφυλόφιλους δημοσίευμα τοπικής εφημερίδας, εκδηλώνονται και πάλι συγκρούσεις την επόμενη νύχτα της δημοσίευσης. Συνολικά, εκείνες τις ημέρες υπήρξαν δεκάδες τραυματίες (και από τις δύο πλευρές), συλλήψεις, και καταστροφές.

Τα γεγονότα του Stonewall αντιπροσωπεύουν μια κομβική-μεταβατική στιγμή, κατά την οποία οι καταπιεσμένοι ομοφυλόφιλοι οικειοποιούνται με μαχητικό τρόπο τα δικαιώματα και την ορατότητά τους, αντανακλώντας την επιρροή άλλων περισσότερο ή λιγότερο ριζοσπαστικών κοινωνικών-πολιτικών κινήματων (ή ξεσπασμάτων) της δεκαετίας του 1960, όπως για παράδειγμα είναι οι φοιτητικοί αγώνες του πανεπιστημίου του Berkeley, το κίνημα ενάντια στον πόλεμο του Vietnam, το black power κίνημα, το λεγόμενο δεύτερο

¹ Στο Illinois ο νόμος περί σοδομισμού καταργείται το 1962, ωστόσο συνεχίζει να τίθεται σε ισχύ η απαγόρευση της δημόσιας εκδήλωσης σχέσης μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου.

κύμα φεμινισμού, η υποκουλτούρα των hippies, η εξέγερση του Harlem κλπ. Στον απόηχο της εξέγερσης σχηματίζονται δεκάδες LGBTQ οργανώσεις που ενθαρρύνουν ανοιχτά τους ομοφυλόφιλους να μην κρύβουν τη σεξουαλική τους ταυτότητα, αμφισβητούν μετωπικά τους αντι-ομοφυλοφιλικούς νόμους και τις προκαταλήψεις, και προπαγανδίζουν την ενεργή συμμετοχή σε πρωτοβουλίες αγώνα.

Αυτή η νέα τροπή του LGBTQ κινήματος εμπλέκει μια πολύ μεγάλη μερίδα ανθρώπων που εγκύπτουν στο ζήτημα της ομοφυλοφιλίας υπό την πολιτική και κοινωνική του διάσταση. Αποτελεί συνθήκη ιστορικής σημασίας, καθώς για πρώτη φορά οι κοινότητες των ομοφυλόφιλων κινούνται μεθοδικά στη διεύθυνση της ευρύτερης κοινωνικής-πολιτικής οργάνωσης —με τις όποιες, φυσικά, διαφορετικές φορές και κατευθύνσεις μπορεί να υπάρξουν ως προς τα μέσα και τους σκοπούς ανάμεσα στους συμμετέχοντες. Η υπεράσπιση των δικαιωμάτων των LGBTQ ατόμων αναδεικνύεται ως πρωτεύον διακύβευμα, σε αντίθεση με τις όποιες προγενέστερες διεκδικήσεις που πρωτίστως έχουν τοπικό και συντεχνιακό παρά ευρύτερα κοινωνικό και πολιτικό χαρακτήρα. Παρόλο που οι δεκαετίες πριν και κατά τη διάρκεια της οικονομικής ύφεσης του 1930 στις ΗΠΑ χαρακτηρίζονται από μαζικούς εργατικούς αγώνες και από την ιδιαίτερα έντονη ταξικά οργανωμένη δραστηριότητα εν γένει, δεν υπήρχε ένα οργανωμένο κίνημα (αυτο)υπεράσπισης των LGBTQ ατόμων απέναντι στη δεδομένη καταπίεση και καταστολή τους.

Με την εξέγερση του Stonewall, λοιπόν, αποκρυσταλλώνεται κάτι που βρισκόταν ήδη σε διαδικασία εξέλιξης: η καταχώριση του ζητήματος των σεξουαλικών προτιμήσεων ως πολιτικού ζητήματος, παρά ως στενά υποκειμενικού (και σύμφωνα με τους κυρίαρχους κρατικούς και θρησκευτικούς θεσμούς ‘ανώμαλου’ και ‘ανήθικου’ αντίστοιχα) ζητήματος. Ένα, ενδεχομένως οριακά, ιστορικό ανάλογο του Stonewall θα μπορούσε να θεωρηθεί η επιλογή της Rosa Parks να αψηφίσει τον τότε ρατσιστικό νόμο της Alabama, με αποτέλεσμα η σύλληψή της να αναβαθμίσει σε κοινωνικό επίπεδο τη σημασία του κινήματος των μαύρων που βρισκόταν ήδη σε εξέλιξη, καθώς και να επιταχύνει τις διαδικασίες οργάνωσής του.² Αποτελούσε γεγονός που έλαβε μεγάλη δημοσιότητα, συσπείρωσε μαζικά κόσμο και άνοιξε ένα πεδίο πολιτικού αγώνα.

Στους ακόλουθους μήνες της εξέγερσης του Stonewall ομοφυλόφιλοι εκδηλώνονται ανοιχτά στις οικογένειες και στο φιλικό-εργασιακό τους περιβάλλον, ενημερωτικά δελτία LGBTQ οργανώσεων δημοσιεύονται σε διάφορες αμερικανικές πολιτείες και τη βόρεια Ευρώπη, ενώ η αμερικανική ψυχιατρική ένωση (APA) αίρει την κατηγοριοποίηση της ομοφυλοφιλίας ως διανοητικής διαταραχής. Τη δεκαετία του 1970, περίπου οι μισές πολιτείες αποποινοποιούν την ομοφυλοφιλία και, σε γενικές γραμμές, από θέμα taboo η ομοφυλοφιλία αποκτά ευρύτερη κοινωνική αποδοχή. Συνολικά, οι διάφορες εξελίξεις που δρομολογούνται και πραγματοποιούνται σε σύντομο χρονικό διάστημα σε διαφορετικά μέρη χαράσσουν τρόπον τινά μια τομή μεταξύ δύο διακριτών ιστορικών εποχών αναφορικά

² Το σχετικό νομοθέτημα επέβαλλε στους μαύρους να κάθονται στο πίσω μέρος των λεωφορείων και να παραχωρούν τις θέσεις τους σε λευκούς. Ένα χρόνο μετά την πράξη της Parks, δηλαδή το 1956, το νομοθέτημα αποσύρεται μετά από αγώνες και καθημερινό boycott των μέσω μεταφοράς.

με το ομοφυλοφιλικό κίνημα: αυτή πριν την εξέγερση του Stonewall και εκείνη που ακολούθησε την εξέγερση.

Ωστόσο, μια τέτοια διαίρεση δεν πρέπει να λαμβάνεται ως το αποτέλεσμα μιας προοδευτικής πορείας εντός στενά οριοθετημένων αιτιοκρατικών πλαισίων. Είναι γεγονός ότι πολλοί ομοφυλόφιλοι του '50 ζούσαν σχετικά ανοιχτά και χωρίς προβλήματα στις μεγαλουπόλεις των ΗΠΑ ενώ, στον αντίποδα, η άνοδος της χριστιανικής ακροδεξιάς τη δεκαετία του 1970 φροντίζει τα ομοφοβικά και αντιδραστικά κοινωνικά αντανακλαστικά να παραμείνουν ενεργά τόσο στο κεντρικό κρατικό επίπεδο όσο και στην κοινωνική συνείδηση. Με άλλα λόγια, το LGBTQ κίνημα του 1970 και των χρόνων που ακολουθούν μετράει επιμέρους νίκες και επιμέρους ήττες· χαρακτηρίζεται και από μετωπικές-συγκρουσιακές πολιτικές ριζοσπαστικών οργανώσεων, καθώς και από περισσότερο μετριοπαθή δίκτυα που επιδιώκουν τη θεσμική ανάμειξη και στοχεύουν περισσότερο στην πληροφόρηση και την παροχή υπηρεσιών· παρουσιάζει εσωτερικές διαφωνίες για ταξικούς και φυλετικούς λόγους, καθώς και για θέματα που αφορούν εσωτερικά την κοινότητα.

Συνολικά, όπως για όλα τα κινήματα που ανταγωνίζονται σε κάποιο βαθμό τον κυρίαρχο λόγο και δεν πειθαρχούν στις επιβαλλόμενες πρακτικές, ισχύει η έλλειψη γραμμικότητας που θα οδηγήσει με ασφάλεια σε συγκεκριμένα συμπεράσματα και αποτελέσματα. Όσο βέβαιο, δηλαδή, είναι πως η πλειοψηφία των LGBTQ ατόμων ζει πιο ελεύθερα και ανοιχτά μετά την εξέγερση του Stonewall, άλλο τόσο είναι πως η διεκδίκηση και κατάκτηση της ατομικής και συλλογικής τους ελευθερίας (προϋπόθεση για την οποία είναι ο συνολικός μετασχηματισμός όλων των κοινωνικών σχέσεων) αποτελεί έναν διαρκή και καθημερινό αγώνα τόσο για τις ΗΠΑ του 1969 όσο και για την Ελλάδα του 2017.

Στην παρούσα εισήγηση, εκτός της εξέγερσης του Stonewall, γίνεται αναφορά και σε κάποια γεγονότα που προηγήθηκαν χρονικά και, παρόλο που ως προϋπάρχουσα γνώση επηρέασε τον τρόπο που τα LGBTQ άτομα διαχειρίστηκαν τις στιγμές της εξέγερσης (ενδεχομένως διαμόρφωσαν τη συνείδηση των υποκειμένων της εξέγερσης ώστε να μην υπομείνουν εκείνη τη νύχτα τη σύλληψη και την αστυνομική κακοποίηση), συχνά μένουν στα ράφια της ιστοριογραφίας και δεν βρίσκουν εφαρμογή στις αναφορές του αγώνα και του κινήματος. Συγχρόνως, επιχειρείται μια κριτική προσέγγιση της εποχής που διαδέχτηκε την εξέγερση: μια εποχή που έχει πολλές αντιφάσεις και πολλές ομοιότητες με το σήμερα. Τέλος, οι συλλογικές θέσεις της ομάδας μας κλείνουν, θέσεις που τοποθετούνται επί παραδείγματι στην καθιερωμένη επέτειο των gay pride ή στην ανακήρυξη του Stonewall Inn ως εθνικό μνημείο των ΗΠΑ από τον Barack Obama τον Ιούνιο του 2016.

ΗΠΑ - Πριν το Stonewall

19ος αιώνας

Οι ομοφυλόφιλοι στις ΗΠΑ σχηματίζουν τις πρώτες κοινότητες και αποκτούν χαρακτηριστικά κινήματος (με τη σύγχρονη έννοια του όρου) το πρώτο μισό του 20ου αιώνα, ενώ το δεύτερο μισό του αλληλεπιδρούν με πολιτικά και κοινωνικά κινήματα και εξελίσσονται σε μέγεθος, χαρακτήρα, και προοπτική. Νωρίτερα, και ιδιαίτερα πριν την

ανεξαρτησία της Αμερικής στα τέλη του 18ου αιώνα, η ομοφυλοφιλία γινόταν αντιληπτή περισσότερο ως πράξη που ο καθένας θα μπορούσε να κάνει, παρά ως καθορισμένος προσανατολισμός μιας καθορισμένης κοινωνικής ομάδας. Οι ιθαγενείς φυλές των Ινδιάνων, για παράδειγμα, διατηρούσαν ένα πιο περίπλοκο σύστημα έμφυλης κατηγοριοποίησης· συγκεκριμένα δεν αναγνώριζαν μόνο δύο φύλα, ενώ ήταν σύνηθες για μια γυναίκα με βιολογικά κριτήρια να ζει ως άνδρας και να έχει θηλυκό σύντροφο.³

Οι ευρω-αμερικανικές αποικιοκρατικές αρχές είχαν εισάγει από νωρίς αυστηρή απαγορευτική νομοθεσία που εντασσόταν τόσο στο πλαίσιο της θρησκευτικής καταδίκης του μη-αναπαραγωγικού σεξ όσο και της ευρύτερης πολιτισμικής διαφοροποίησης από τις φυλές των ιθαγενών και τις ‘αμαρτωλές’ συνήθειές τους. Ενδεικτικά, στις πρώτες πουριτανικές αποικίες της Νέας Αγγλίας ήταν κοινή αντίληψη πως ο σοδομισμός αποτελούσε προϊόν πνευματικής αδυναμίας και δολιότητας, για αυτό και τιμωρούταν με θάνατο. Ωστόσο, στις νότιες περιοχές των ΗΠΑ, όπου η πουριτανική επιρροή ήταν ασθενέστερη, η γενική στάση απέναντι στις ομοφυλοφιλικές τάσεις ήταν λιγότερο άτεγκτη.

Από τις αρχές του 19ου αιώνα και ύστερα, εμφανίζονται οι πρώτες επιστημονικές προσεγγίσεις της ομοφυλοφιλικής σεξουαλικότητας -κυρίως στην Ευρώπη. Τα πρώτα χρόνια, οι μελέτες λαμβάνουν ως δεδομένο ότι η σεξουαλική έλξη προς άτομα του ίδιου φύλου είναι αποτέλεσμα κάποιου είδους διανοητικής διαστροφής. Ταυτόχρονα, όμως, προωθείται η αντίληψη ότι η σεξουαλικότητα είναι πτυχή της ιδιαίτερης ταυτότητας κάθε ανθρώπου και όχι προϊόν ηθικής αδυναμίας. Τον ίδιο αιώνα αναδύονται μικρής κλίμακας προσπάθειες πολιτικοποιημένων και ταξικά οργανωμένων σε εργατικά συνδικάτα ομοφυλόφιλων, που ασκούν κριτική από την οπτική των καταπιεσμένων στις καθιερωμένες κοινωνικές δομές που περιθωριοποιούν και στιγματίζουν τους ομοφυλόφιλους. Δημοσιεύματα όπως των Ellis-Symonds, καθώς δεν επικεντρώνουν τις μελέτες τους για την ομοφυλοφιλία αποκλειστικά στα ψυχιατρικά ιδρύματα και τις φυλακές (όπως συνηθιζόταν) και την εξετάζουν περισσότερο ως φυσική και κατά συνέπεια μη-παράνομη πράξη, κρίνονται χυδαία και απαγορεύονται από τις αρχές.⁴

Παράλληλα, σχηματίζονται οι πρώτες ομοφυλοφιλικές κοινότητες που συγκεντρώνονται κυρίως σε συγκεκριμένες περιοχές μεγάλων πόλεων (παράδειγμα Νέα Υόρκη, Βοστώνη, Washington),⁵ ως αποτέλεσμα της καλπάζουσας αστικοποίησης, εκβιομηχάνισης, και μετανάστευσης που επικρατεί εκείνη την περίοδο και, ως συνθήκη, πληροί τα κριτήρια συλλογικής ζωής εκτός των ορίων του παραδοσιακού οικογενειακού μοντέλου. Η μαζική είσοδος ανθρώπων, κατά κύριο λόγο νέων, στις μεγάλες πόλεις για εύρεση δουλειάς έξω από τον κύκλο της μικρής κοινωνίας, αυξάνει την εκδήλωση σχέσεων

³ Υπάρχουν επίσης αναφορές για την ύπαρξη ερμαφρόδιτων, των λεγόμενων berdache, οι οποίοι πιθανότατα θεωρούνταν πνευματικοί ηγέτες ακριβώς λόγω της ενσωμάτωσης αμότερων των αρσενικών και θηλυκών ενεργειών.

⁴ Havelock Ellis, John Addington Symonds: Sexual Inversion (1896)

⁵ Ενδιαφέρον παρουσιάζει ένα “αγανακτισμένο” δημοσίευμα εφημερίδας του 1842 που κάνει λόγο για ομοϊδεάτες σοδομιστές που λυμαίνονται συγκεκριμένες γειτονιές της Νέας Υόρκης.

μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου και, ιδιαίτερα στις βόρειες πολιτείες, οι σχέσεις αυτές πολλές φορές ξεπερνούν τους (οξείς για την αμερικανική κοινωνία) φυλετικούς και ταξικούς διαχωρισμούς. Επίσης, στα τέλη του 19ου αιώνα, εμφανίζεται μια σχετικά διαδεδομένη τάση (κυρίως ανάμεσα σε μορφωμένες γυναίκες) απάρνησης της υποταγής και εξάρτησης που συνεπαγόταν ο γάμος με έναν άνδρα, με αποτέλεσμα πολλά ζευγάρια γυναικών να διαμένουν μαζί και πολλές φορές να διατηρούν ερωτική σχέση.⁶

20ος αιώνας

Σε γενικές γραμμές, οι κοινότητες των ομοφυλόφιλων στις αρχές του 20ου αιώνα σχηματίζονται είτε ως επινοημένες κοινότητες ανθρώπων που αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους ως μια διακριτή από το υπόλοιπο κοινωνικό σύνολο ομάδα είτε, συνηθέστερα, ως επινοημένες γεωγραφικές εκτάσεις της πόλης όπου ο τρόπος ζωής εντός τους συνδέεται στενά με την ομοφυλοφιλία. Οι εκτάσεις αυτές αποτελούνται από συγκεκριμένα μέρη σε συγκεκριμένες γειτονιές όπου διαμένουν και συχνάζουν ομοφυλόφιλοι, όπως bar, εστιατόρια, πάρκα, θέατρα, λουτρά, ενώ κάθε επιμέρους περιοχή αναπτύσσει τη δική της εσωτερική γλώσσα που διαρκώς εξελίσσεται και διαφοροποιείται από τις υπόλοιπες. Αυτή η διαφοροποίηση περιοχής από περιοχή υπήρξε τόσο εδραιωμένη στη συνείδηση των LGBTQ ατόμων που είχε ως αποτέλεσμα πολλές κοινότητες να μη γνωρίζουν για την ύπαρξη των υπόλοιπων παρόλη τη γεωγραφική εγγύτητα. Ανεξαρτήτως περιοχής, πάντως, τα μέλη των κοινοτήτων αντιλαμβάνονται τον όρο ομοφυλοφιλία ως όρο συνδεδεμένο με την έννοια της παθολογικής ασθένειας και αντ' αυτού υιοθετούν τους όρους queer και gay.

Αυτή η συνθήκη της διεύρυνσης της ορατότητας των LGBTQ ατόμων πυροδοτεί την εχθρικήτητα της πολιτικής, κοινωνικής και πολιτισμικής κυριαρχίας που δεν σταμάτησε να αντιμετωπίζει την ομοφυλοφιλία ως ανήθικη, αφύσικη και αποτρόπαια πράξη. Επιστημονικές μελέτες των πρώτων δεκαετιών του 20ου αιώνα σε Αγγλία και ΗΠΑ ανατροφοδοτούν την κυρίαρχη άποψη ότι η ομοφυλοφιλία αποτελεί διανοητική διαταραχή και, συνεπικουρικά, νομιμοποιούν ηθικά τα σχέδια καταστολής τόσο του επίσημου αμερικανικού κράτους όσο και ανεπίσημων μισαλλόδοξων ακροδεξιών. Κατά συνέπεια, όποιος επισκεπτόταν τέτοια μέρη ήταν άμεσα ευάλωτος σε νομικές κυρώσεις από τις αστυνομικές αρχές, αλλά και από τις δολοφονικές επιθέσεις 'αγανακτισμένων' συμμοριών. Η επικινδυνότητα, ωστόσο, είναι ανάλογη της ταξικής καταχώρισης κάθε μέρους, καθώς κατά κανόνα τα μέρη αυτά αναπαράγουν τους φυλετικούς, ταξικούς, και έμφυλους διαχωρισμούς που είναι διάχυτοι στην αμερικανική κοινωνία της περιόδου.

Τις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα, αν και οι διάφορες ομοφυλοφιλικές κοινότητες ξεπερνούν σε επικράτεια τα σύνορα των μεγαλοπόλεων των ΗΠΑ, δεν υπάρχει ένα οργανωμένο LGBTQ κίνημα (όπως σε κάποιον βαθμό συνέβαινε στην Ευρώπη) με πολιτικά κριτήρια και πολιτικές στοχεύσεις. Κατά κύριο λόγο, τα LGBTQ άτομα σχηματίζουν κοινωνικές λέσχες και οργανώσεις, όπως αθλητικές ομάδες, λέσχες μοτοσικλετιστών, λέσχες βετεράνων, θρησκευτικές οργανώσεις, λέσχες για συγκεκριμένες φυλετικές ομάδες κ.ά., από τις οποίες απουσιάζει η πτυχή της πολιτικής οργάνωσης και ανατροπής ως

⁶ Αυτού του είδους η τάση ονομάστηκε "Boston marriage".

πρωτεύων ρόλος. Αναπόφευκτα, η αναπαραγωγή των ταξικών, φυλετικών, και έμφυλων διαχωρισμών ουσιαστικά παραμένει, αν και η σταδιακά και πιο μαζική ανάδυση κινημάτων για τα ανθρώπινα δικαιώματα (ή για τα δικαιώματα της γυναίκας) συμβάλλει στην υπέρβασή τους. Κατά κανόνα, ο λευκοί άνδρες ομοφυλόφιλοι είναι πιο πιθανό να διεκδικήσουν με επιτυχία το δημόσιο χώρο τους τις πρώτες δεκαετίες του 1900. Οι διώξεις σε ομοφυλόφιλους και πολιτικά οργανωμένους αγωνιστές που τους υπερασπίζονται είναι συχνές, ωστόσο οι αντιστάσεις (αν και υπαρκτές) είτε οργανώνονται σε τοπικό επίπεδο είτε διοχετεύονται στην καλλιτεχνική έκφραση. Όπως κι αν έχει, δεν γενικεύονται ούτε οικειοποιούνται πολιτικά χαρακτηριστικά.

Αυτό, πρακτικά, αλλάζει κατά την μεταπολεμική περίοδο. Η μαζική κινητοποίηση κατά τη διάρκεια του Β΄ ΠΠ, που εκ των πραγμάτων διαταράσσει τις κοινωνικές δομές και τον τρόπο πρόσληψής τους, έχει ως αποτέλεσμα τη νέα αύξηση του αριθμού των κοινοτήτων -ειδικά στη Νέα Υόρκη και το San Francisco. Συγκεκριμένες γειτονίες, εμπορικά καταστήματα, ολόκληρες δημόσιες περιοχές όπως πάρκα και παραλίες, αποτελούν στέκια ομοφυλόφιλων (και στιγματίζονται ως τέτοια). Το δίκτυο που δημιουργείται αποκτά χαρακτηριστικά υποκοουλτούρας, περιλαμβάνει συγκεκριμένες οικονομικές δραστηριότητες, τρόπους (και τόπους) διασκέδασης, συνεχίζει να επινοεί συγκεκριμένες γλωσσικές εκφράσεις που ξεχωρίζουν τους “μέσα” από τους “έξω”, και σε μεγάλο βαθμό αναπτύσσει την έννοια της αλληλεγγύης μεταξύ των μελών -πάντα στο πλαίσιο των διαχωρισμών ωστόσο.

Στον αντίποδα αυτής της αριθμητικής επέκτασης και ποιοτικής διεύρυνσης, τις δεκαετίες του 1940 και του 1950 η αμερικανική κυβέρνηση εισάγει ειδική διωκτική νομοθεσία εις βάρος LGBTQ ατόμων, η οποία με νέους τρόπους αποσκοπεί στην αστυνόμευση και περιστολή της ομοφυλοφιλίας σε διάφορους κοινωνικούς τομείς, αλλά και σε τομείς που αφορούν στη δημόσια διοίκηση. Ειδικότερα, θεσπίζονται αντι-ομοφυλοφιλικά νομοθετήματα που βρίσκουν εφαρμογή σε κεντρικό- ομοσπονδιακό επίπεδο (πολλές φορές, όμως, και στον ιδιωτικό τομέα) και συγκεκριμένα στο στρατό, στα κρατικά πόστα, στο σύστημα μετανάστευσης, στα διάφορα κοινωνικά προγράμματα, και αποκλείουν ευθέως LGBTQ άτομα είτε από την εργασία σε τέτοιους τομείς είτε από την απόκτηση προνομίων που κατά τα άλλα δικαιούνται. Την ίδια στιγμή πολλαπλασιάζονται οι (βίαιες) αστυνομικές έφοδοι στα gay bar και οι συλλήψεις των θαμώνων βάσει των νόμων ενάντια στην ομοφυλοφιλία και την ένδυση με ρούχα του ‘άλλου φύλου’.

Η επίσκεψη τέτοιων bar σήμαινε, κατά κάποιον τρόπο, και συμμετοχή στην υποκοουλτούρα. Ο δεδομένος κίνδυνος σύλληψης (με τις όποιες συνέπειες αυτή συνεπαγόταν) διαμόρφωσε τη συνείδηση μιας κοινότητας. Ακριβώς πάνω σε αυτή τη συνθήκη, στη συνθήκη της ξεδίπλωσης μιας υποκοουλτούρας υπό τον κίνδυνο καταστολής της, πάτησε η εξέλιξη του LGBTQ κινήματος. Μεγάλος αριθμός ομοφυλόφιλων, ωστόσο, δεν αντιλαμβάνονταν τον εαυτό του ως κομμάτι κάποιας κοινότητας. Για κάποιους επειδή μια τέτοια καταχώριση θα απλοποιούσε την περίπλοκη πραγματικότητα των σεξουαλικών προτιμήσεών τους. Για άλλους επειδή, πολύ απλά, δεν μοιράζονταν κάτι αρκετά κοινό με άλλους για να αξιοποιήσουν μια τέτοια κατηγοριοποίηση, ειδικά όταν έννοιες (και η υλική

τους αποτύπωση) όπως η τάξη, η φυλή, το φύλο, το θρήσκευμα καθόριζαν σε σημαντικό βαθμό τις σχέσεις εντός της κοινότητας.

Τις δεκαετίες του 1950 και του 1960 εμφανίζονται οι πρώτες απόπειρες κινηματικής οργάνωσης με τη δημιουργία κοινωνικών και πολιτικών οργανώσεων που διατηρούν πολιτικές αναφορές και στοχεύσεις, εφαρμόζουν κινηματικές πρακτικές (όπως εκδηλώσεις, διαδηλώσεις, παρεμβάσεις σε κυβερνητικά γραφεία και τον Λευκό Οίκο), επιδιώκουν να αντισταθούν στην ομοφοβική καταπίεση, και προωθούν τα συμφέροντα της κοινότητας των ομόφυλων, όπως αρχικά προσδιόριζαν τον εαυτό τους οι οργανώσεις αυτές.⁷

Αν και ο προσανατολισμός αυτών των οργανώσεων ήταν κοινός, οι πρακτικές διέφεραν από οργάνωση σε οργάνωση όπως και από περιοχή σε περιοχή· συνεπώς, ο βαθμός ριζοσπαστικότητας δεν ήταν ίδιος. Οι σχέσεις, πάντως, του κινήματος των διάφορων οργανώσεων με την κοινότητα δεν ήταν απλές. Η μεγάλη πλειοψηφία απείχε από τη συμμετοχή στο κίνημα, άλλοτε λόγω φόβου ή απάθειας και άλλοτε λόγω διαφωνίας με την ατζέντα των ακτιβιστών.

Μια τέτοια πρώιμη κινηματική οργάνωση αποτελεί η Mattachine Society, η οποία συνδέεται με μια προγενέστερη οργανωτική απόπειρα που λειτούργησε υπό το όνομα Society for Human Rights για λίγους μήνες το 1924.⁸ Η Mattachine Society ιδρύεται το 1950 από ομοφυλόφιλα πρώην μέλη του Κομμουνιστικού Κόμματος, διατηρεί ως αφετηρία αριστερές ιδέες, αρθρώνει λόγο για καταπιεζόμενες ομόφυλες μειονότητες, αποδίδει μεγάλη έμφαση στην ψυχολογία και τη σημασία της προσωπικότητας, και δημιουργεί ένα δίκτυο συζητήσεων όπου γυναίκες και άνδρες μοιράζονται τις εμπειρίες τους και αποκτούν κοινή ταυτότητα κοινωνικής μειονότητας. Τα μέλη της Mattachine Society τα επόμενα χρόνια ξεπερνούν τα χίλια και πραγματοποιούν εκδηλώσεις σε διάφορες πολιτείες των ΗΠΑ.

Στην πλειοψηφία τους, οι ομόφυλοι ακτιβιστές της περιόδου είναι λευκοί μεσοαστοί, κρατούν συνειδητά αποστάσεις από τη συνθήκη των στιγματισμένων gay bar, και ενθαρρύνουν τους ομοφυλόφιλους να κινούνται στην κατεύθυνση της ομαλής ενσωμάτωσης στο πολιτικό σύστημα και το κοινωνικό σύνολο. Για πάνω από δύο δεκαετίες, οι διάφορες οργανώσεις συνέβαλλαν στη διαμόρφωση αυτού που μπορεί να θεωρηθεί gay κουλτούρα. Δημοσίευσαν ενημερωτικά δελτία, διοργάνωσαν συζητήσεις, έδωσαν ενδοθεσμικούς αγώνες.⁹ Παρείχαν καθοδήγηση σχετικά με την αντιμετώπιση της αστυνομίας και τη διαχείριση των διώξεων. Επιδίωξαν το χτίσιμο γεφυρών με νομικά,

⁷ Ενδεικτικά, παρόμοιες οργανώσεις είναι οι Daughters of Bilitis, Janus Society, Knights of the Clock, Society for Individual Rights

⁸ Ο Henry Gerber, ιδρυτής της Society for Human Rights που κατά κάποιον τρόπο αποτέλεσε τον πρόδρομο για τις πολιτικές ομόφυλες οργανώσεις, θα συλληφθεί από την αστυνομία και θα απολυθεί από τη δουλειά του λόγω της δράσης του. Χρόνια αργότερα οι κατηγορίες θα πέσουν.

⁹ Ενδεικτικά, μία νίκη αυτής της περιόδου είναι η απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου ότι η αλληλογραφία των ομόφυλων δεν ήταν «αισχρή» και μπορούσε να αποστέλλεται μέσω του ταχυδρομείου.

θρησκευτικά, επιστημονικά πρόσωπα πιστεύοντας πως η ευρύτερη κοινωνική αποδοχή προϋπέθετε την αποδοχή από συγκεκριμένους κοινωνικούς ρόλους.

Πρωτοχρονιά 1965

Compton 1966

Πρωτοχρονιά 1967

Τα γεγονότα του Stonewall δεν συνθέτουν την πρώτη φορά που LGBTQ άτομα αντιστάθηκαν στην αστυνομία· ούτε αποτέλεσαν την πρώτη βίαιη έφοδο που έδρασε καταλυτικά για τη συλλογικοποίηση και την πολιτική οργάνωση. Η σχεδόν μυθική αφήγηση που συνοδεύει το Stonewall συνδέεται με την εδραίωση της διεθνούς επετειακής πρακτικής του ετήσιου gay pride, μια επετειακή πρακτική που είχε επιχειρηθεί να εδραιωθεί από προηγούμενα περιστατικά. Ενδεικτικά είναι το ‘κλίμα αξιοπρέπειας’ που επικρατούσε τις ημέρες μετά την έφοδο σε πρωτοχρονιάτικο χορό το 1965, η εξέγερση μετά από αντίστοιχη έφοδο στην καφετέρια Compton το 1966, ή οι κινητοποιήσεις μετά την έφοδο την πρωτοχρονιά του 1967.

Όπως έχει αναφερθεί, στα μέσα του 20ου αιώνα ο βασικότερος θεσμός της ζωής των LGBTQ ατόμων ήταν συγκεκριμένα bars, όπου η γνωριμία και η κοινωνικοποίηση μεταξύ τους λάμβανε χώρα και διαμόρφωνε την αίσθηση της ταυτότητας και της κοινότητας. Ως η πιο εμφανής δημόσια έκφανση της ζωής των ομοφυλόφιλων, η αστυνομία συχνά πραγματοποιούσε εφόδους, συλλάμβανε τους θαμώνες και παραχωρούσε τα ονόματα των συλληφθέντων σε εφημερίδες προς δημοσίευση. Η διαπόμευση πολλές φορές είχε ως αποτέλεσμα αρκετά LGBTQ άτομα να απολυθούν από τη δουλειά τους.

Συγκεκριμένα γεγονότα ξεχωρίζουν τόσο επειδή χρονικά είναι πολύ κοντά στο Stonewall όσο και επειδή τα LGBTQ άτομα δεν υπέμειναν παθητικά τη βαρβαρότητα της αστυνομίας· και αυτή η πράξη, που πρέπει να εξετάζεται κριτικά εντός του πλαισίου που της αντιστοιχεί, έδρασε καταλυτικά στην κατεύθυνση της μετέπειτα οργάνωσης που πήρε το LGBTQ κίνημα. Ένα τέτοιο γεγονός συνέβη την Πρωτοχρονιά του 1965, όταν έξι ομόφυλες οργανώσεις διοργάνωσαν ένα party μεταμφιεσμένων (εν είδει εράνου για τη χρηματοδότηση μιας νεοσύστατης οργάνωσης που ιδρύθηκε από ομοφυλόφιλους ακτιβιστές και προοδευτικούς ετεροφυλόφιλους θρησκευτικούς ηγέτες).

Παρόλο που οι διοργανωτές είχαν έρθει σε επικοινωνία με τις αρχές, οι θαμώνες έγιναν μάρτυρες αυτού που ο -περιορισμένης κυκλοφορίας ομόφυλος τύπος- περιέγραψε ως “την πιο καταφανή εκδήλωση αστυνομικής βίας των τελευταίων ετών”. Αστυνομικά οχήματα και κλούβες περικύκλωσαν την περιοχή, ενώ αστυνομικοί τραβούσαν προκλητικά φωτογραφίες από όλους όσοι εισήλθαν στο χώρο ή έφυγαν από αυτόν. Παρόλο το πολεμικό κλίμα, περίπου εξακόσια άτομα συμμετείχαν στην εκδήλωση. Τις επόμενες ημέρες ομόφυλοι ακτιβιστές ξεκίνησαν μια ενημερωτική εκστρατεία και επιδίωξαν να ανοίξει ένας διάλογος στην κοινωνία του San Francisco. Επεδίωξαν, ακόμη, να προσεγγίσουν τις τοπικές αρχές προκειμένου να βρεθεί λύση στο ζήτημα. Δεν αντιμετώπισαν το ζήτημα με αγωνιστικούς-κινηματικούς όρους, πλην όμως εκκίνησαν μια διαδικασία ανάδειξης του ζητήματος.

Ένα περίπου χρόνο αργότερα, η αστυνομία πραγματοποιεί έφοδο στην καφετέρια Compton, μια 24ωρη καφετέρια όπου συχνάζαν LGBTQ άτομα. Σε αντίθεση με την προηγούμενη χρονιά, όπου τα πράγματα είχαν κινηθεί θεσμικά και προσεγμένα, η νυχτερινή αυτή έφοδος προκάλεσε μια μικρής κλίμακας εξέγερση στη γειτονιά Tenderloin. Ένας συλληφθείς πέταξε μια κούπα στο πρόσωπο ενός προκλητικού αστυνομικού και ξαφνικά κούπες, φλυτζάνια, δίσκοι και μαχαιροπίρουνα πετάγονταν προς την αστυνομία. Οι ταραχές επεκτάθηκαν και έξω (όπου, μεταξύ άλλων, σπάστηκε ένα αστυνομικό όχημα). Την επόμενη ημέρα, οι συμμετέχοντες πραγματοποίησαν κάλεσμα από στόμα σε στόμα σε άλλα LGBTQ άτομα και απέκλεισαν αυθόρμητα την είσοδο στην καφετέρια, ως ένδειξη διαμαρτυρίας προς την απαγόρευση εισόδου σε LGBTQ άτομα που είχε αποφασίσει ο ιδιοκτήτης.

Η πλειοψηφία των ενεργών ομόφυλων οργανώσεων δεν αντιμετώπισε τα γεγονότα του Compton ως άξια αναφοράς, καθώς ο συγκρουσιακός αυθορμητισμός που τα χαρακτήριζε δεν ταυτιζόταν με τη δική τους στρατηγική. Δεν υπήρξε, λοιπόν, ιδιαίτερη δημοσιότητα στο ευρύτερο κοινωνικό-πολιτικό πεδίο ούτε από τα κυρίαρχα ενημερωτικά μέσα, ενώ και στο εσωτερικό της LGBTQ κοινότητας η είδηση μεταφέρθηκε ως απλό γεγονός χωρίς να αφήσει κάποια συλλογική παρακαταθήκη. Δεν υπήρξαν καταδικαστικά της αστυνομικής βίας ενημερωτικά δελτία, καμία οργανωμένη προσπάθεια αλλαγής της προϊούσας αστυνομικής καταστολής, κανένα ενδιαφέρον από πλευράς των ενεργών ομόφυλων οργανώσεων για περαιτέρω ανάμειξη. Κάτι που ενδεχομένως οφείλεται στο γεγονός ότι η γειτονιά Tenderloin ήταν κακόφημη περιοχή ιερόδουλων και ναρκομανών. Σημειώνεται, άλλωστε, ότι στο San Francisco η απαξίωση των κινηματικών πρακτικών ήταν πάγια αντίληψη των ενεργών ομόφυλων οργανώσεων που δραστηριοποιούνταν εκεί. Ακόμα και μετά το Stonewall, μάλιστα, η επικρατούσα γνώμη της κοινότητας του San Francisco συνοψιζόταν στο ότι τέτοιου είδους ξεσπάσματα ήταν καταδικασμένα όσο δεν προσέγγιζαν θεσμικά τις αρχές.

Σε αντίθεση με το San Francisco, το ομόφυλο κίνημα στο Los Angeles δεν είχε ουσιαστικά καμία πρόσβαση σε θεσμικά κανάλια για να ζητήσει βοήθεια, ενώ συγχρόνως είχε μια πολύ πιο εχθρική σχέση με την αστυνομία. Το 1969 μόνο το αστυνομικό τμήμα του Los Angeles είχε πραγματοποιήσει περίπου 4000 συλλήψεις ομοφυλόφιλων. Όχι μόνο ήταν ιδιαίτερα επιθετική η αστυνομία, αλλά και ο κυρίαρχος τύπος σπάνια κάλυπτε τέτοια θέματα. Το βράδυ της Πρωτοχρονιάς του 1967, την ίδια στιγμή όπου ο ρεπουμπλικανός (και μετέπειτα πρόεδρος των ΗΠΑ) Ronald Reagan ορκιζόταν κυβερνήτης της California, γίνεται αστυνομική έφοδος σε δύο γειτονικά gay bar. Οι ιδιοκτήτες και οι υπάλληλοι χτυπιούνται βάνουσα, όμως δεν γίνονται συλλήψεις. Την ίδια εβδομάδα αντίστοιχα γεγονότα συμβαίνουν και σε τρία ακόμα gay bar. Πρόκειται περισσότερο περί εορτασμού των ακροδεξιών θυλάκων της αστυνομίας της εκλογής του συντηρητικού κυβερνήτη τους.

Μέσα σε αυτή τη συνθήκη η κοινότητα κινητοποιείται στη δράση. Ακτιβιστές οργανώνουν συνεντεύξεις των τραυματισμένων υπαλλήλων, η συντεχνία των ιδιοκτητών bar χρηματοδοτούν δικηγόρους, συγκεντρώσεις πραγματοποιούνται έξω από το Black Cat bar (ένα από εκείνα που δέχτηκαν έφοδο), ενώ μια διαδήλωση ενάντια στην αστυνομική

βαρβαρότητα διοργανώνεται στις 11 Φεβρουαρίου. Εκατοντάδες διαδηλωτές παίρνουν μέρος στην πορεία, μεταξύ των οποίων και μειονότητες Μεξικανών μεταναστών, μαύροι, νεολαίοι, οι οποίοι σχηματίζουν ένα κοινό μέτωπο ενάντια στην καταπίεση και καταστολή που κοινά υφίστανται. Το κοινό μέτωπο απορρέει και από την εξέγερση του Watts¹⁰ που συνέβη στο Los Angeles λίγους μήνες πριν, καθώς και με τις ταραχές -γνωστές ως Sunset Strip curfew riots¹¹- της ίδιας χρονιάς.

Επιχειρώντας μια αποτίμηση των γεγονότων αυτών, διακρίνεται η συνεργασία μεταξύ καταπιεσμένων κομματιών που υπερβαίνει το χρώμα και την ταξική θέση, καθώς και το γεγονός ότι, σε αντίθεση με τα γεγονότα του San Francisco, υλοποιείται η ανάγκη της πληροφόρησης, της ενδοκοινοτικής και δημοσιογραφικής κάλυψης. Μάλιστα, το γεγονός δρα καταλυτικά στη δημιουργία του The Advocate, της πρώτης ευρείας κυκλοφορίας εφημερίδας που επικεντρώνεται στο ομοφυλοφιλικό ζήτημα. Στον αντίποδα, από την άλλη, άμεσα θετικά αποτελέσματα δεν φανερώνονται: η όποια προσπάθεια νομικής προστασίας ναυαγεί, οι συλληφθέντες ακτιβιστές καταδικάζονται για “άσεμνη διαγωγή”, ενώ τα δύο gay bar αναγκάζονται να κλείσουν το επόμενο διάστημα εξαιτίας της συνεχούς αστυνομικής επιτήρησης. Το αίσθημα αναγκαιότητας της οργάνωσης αναδύεται ως πλέον επιτακτικό στην ατζέντα ομόφυλων οργανώσεων και, πράγματι, υπάρχει ως αντίληψη η οργάνωση της αλληλεγγύης. Σε αντίστοιχη έφοδο στο Patch club ένα περίπου χρόνο αργότερα, συγκεντρώθηκε ένα πλήθος αλληλέγγυων έξω από το αστυνομικό τμήμα απαιτώντας την απελευθέρωση των συλληφθέντων, ενώ με αφορμή τη δολοφονία του Howard Efland¹² πραγματοποιούνται πορείες σε αστυνομικά τμήματα. Συνολικά, όμως, η αστυνομική βαρβαρότητα συνεχίζεται αμείωτη και στους κύκλους της αστυνομίας επικρατεί έντονα η αίσθηση του ξεσπάσματος χωρίς συνέπειες σε LGBTQ άτομα.

Νέα Υόρκη

Το ομόφυλο κίνημα της Νέας Υόρκης του 1969 είναι διαφορετικό από εκείνο του San Francisco του 1965 ή του Los Angeles του 1967. Ανάμεσα στην έφοδο στο Black Cat και την εξέγερση του Stonewall, η ακτιβιστική δραστηριότητα γίνεται πιο έντονη και μαχητική. Συνολικά, άλλωστε, στα τέλη της δεκαετίας του 1960 επιτελούνται πολιτικές και κοινωνικές ζυμώσεις σε Ευρώπη και ΗΠΑ που έχουν ως αποτέλεσμα μαχητικές στιγμές αγώνα, όπως μαζικές αντιπολεμικές διαδηλώσεις, εξεγέρσεις των κοινοτήτων των μαύρων (στο Detroit και στο Newark το 1967 ή το 1968 μετά τη δολοφονία του Martin Luther King), τα hippies φεστιβάλ. Στις αρχές του 1969 ιδρύονται στη Νέα Υόρκη ριζοσπαστικές

¹⁰ Με αφορμή τη ρατσιστική σύλληψη και κακομεταχείριση ενός μαύρου, για περίπου μία εβδομάδα γίνονται συγκρούσεις της κοινότητας με την αστυνομία και την εθνοφρουρά. 34 άτομα έχασαν τη ζωή τους.

¹¹ Πρόκειται για ένα κίνημα ενάντια στο πιθανό νομοσχέδιο περί απαγόρευσης κυκλοφορίας και δημόσιας συνάθροισης μετά τις 10 το βράδυ.

¹² Ο (ομοφυλόφιλος) Efland ξυλοκοπήθηκε μέχρι θανάτου από αστυνομικούς στο parking του Dover Hotel μπροστά σε μάρτυρες (9 Μαρτίου 1969). Οι υπεύθυνοι δεν βρέθηκαν ποτέ.

οργανώσεις που τοποθετούν πολιτικά τον εαυτό τους δίπλα στις διεκδικήσεις των μαύρων ακτιβιστών και αλληλέγγυα με τα αριστερά κινήματα της Ευρώπης. Τα διάφορα ‘gay liberation front’ αναπτύσσονται γρήγορα στη Νέα Υόρκη λόγω της έντονα πολιτικής κουλτούρας της πόλης και της ιστορίας των ομόφυλων οργανώσεων που είχαν δράσει εκεί στο παρελθόν.

Ενώ, λοιπόν, το κίνημα στο San Francisco χαρακτηρίζεται από ένα μεθοδευμένα μετριοπαθές προφίλ και το κίνημα στο Los Angeles γνωρίζει δυσανάλογα σκληρή καταστολή, στη Νέα Υόρκη το περιβάλλον εξαιτίας της μεγάλης αντιφατικότητας μεταξύ των υποκειμένων που το αποτελούσαν παρουσιάζει μαχητικά αντανακλαστικά. Ενδεικτικά, όταν το 1965 με εντολή του δημάρχου της πόλης πραγματοποιείται βίαιη κατασταλτική εκστρατεία σε διάφορα gay bar σε Times Square και Greenwich Village, οι ομόφυλοι ακτιβιστές διεξάγουν καμπάνια τοπικής εμβέλειας και καταφέρνουν να σταματήσουν τις εφόδους, να αποφύγουν τις μαζικές συλλήψεις, καθώς και να αποτρέψουν την άρση άδειας πώλησης οινοπνευματοδών ποτών σε συγκεκριμένα καταστήματα στα οποία σύχναζαν ομοφυλόφιλοι.

Μέρος αυτού του εν εξελίξει ριζοσπαστικού προσανατολισμού αποτελεί η πρακτική της δημόσιας δράσης-διαμαρτυρίας. Την άνοιξη του 1965, ομόφυλες οργανώσεις της Ανατολικής Ακτής οργανώνουν δημόσιες διαμαρτυρίες με πλακάτ. Γεννιέται η ιδέα μιας τέτοιας δημόσιας αντίστοιχης δράσης σε ένδειξη τιμής της μνήμης συγκεκριμένων γεγονότων. Προτείνεται, λοιπόν, η πρακτική της ετήσιας διαδήλωσης στις 4 Ιουλίου (ημέρα ανεξαρτησίας των ΗΠΑ), που θα καταλήγει στο Independence Hall (το κτίριο όπου υπογράφηκε η συνθήκη ανεξαρτησίας) σε μια κίνηση υπενθύμισης ότι “υπάρχουν Αμερικάνοι που ακόμα δεν έχουν τα βασικά δικαιώματα στη ζωή και την ελευθερία”. Η πρώτη τέτοιου είδους ετήσια δράση λαμβάνει χώρα τον Ιούλιο του 1965 με 44 συμμετέχοντες που φορούν επίσημα ρούχα και κρατούν πλακάτ με προσεκτικά διατυπωμένη συνθηματολογία. Αυτή η ετήσια τιμηση πραγματοποιείται με αυτούς τους όρους ακόμα τέσσερα χρόνια και, εν πολλοίς, δρα ως πρότερο μοντέλο για τη μετέπειτα πρακτική του εορτασμού του Stonewall.

Η εξέγερση του Stonewall

Το Stonewall Inn ήταν ένα πολυσύχναστο και απεριποίητο μέρος. Σέρβιρε αλκοόλ χωρίς άδεια, δεν είχε νερό, συχνά οι υπάλληλοι και οι θαμώνες έκαναν χρήση ναρκωτικών, ενώ είχε δεσμούς με το οργανωμένο έγκλημα. Η 27η Ιουνίου ήταν η πρώτη ζεστή νύχτα του καλοκαιριού, το σχολείο είχε τελειώσει, χιλιάδες ανθρώπων είχαν βγει στη συγκεκριμένη περιοχή που βρισκόταν στην καρδιά της ομοφυλοφιλικής δραστηριότητας της πόλης. Πρόκειται για πυκνοκατοικημένη περιοχή με εμπορικά καταστήματα. Σε αντίθεση με τη γειτονιά του Compton, για παράδειγμα, το περιβάλλον προσέλκυε τόσο “περιθωριοποιημένα” LGBTQ άτομα όσο και “προνομιούχα” άτομα της κοινότητας. Το διαφορετικό σε εκείνη τη νύχτα ήταν ότι, όταν η αστυνομία πραγματοποίησε την έφοδο, συγκεντρώθηκε έξω πλήθος από θαμώνες άλλων μαγαζιών, περαστικών και κατοίκων.

Αυτό δεν συνηθιζόταν, ο κόσμος τις περισσότερες φορές απέφευγε να παραμένει κοντά στις εφόδους. Αντιθέτως, αυτή τη φορά το πλήθος εκσφενδονίζει αντικείμενα στην αστυνομία και παγιδεύει τους αστυνομικούς μέσα στο bar. Όταν καταφθάνουν ενισχύσεις οι συγκρούσεις γενικεύονται και οι εξεγερμένοι εκμεταλλεύονται τους στενούς δρόμους για να διακόψουν την κυκλοφορία και να επιτεθούν από διαφορετικές πλευρές. Περίπου χίλιοι είναι οι συμμετέχοντες στις συγκρούσεις εκείνη τη νύχτα (οι συγκρούσεις σταμάτησαν κατά τις 3:30) και αρκετές εκατοντάδες οι αστυνομικοί. Τέσσερις αστυνομικοί τραυματίζονται σοβαρά και δεκατρείς είναι οι συλλήψεις.

Οι εφημερίδες της επόμενης ημέρας, γενικά, αναφέρθηκαν στα γεγονότα με ομοφοβικό τρόπο και είτε τα παρουσίασαν διαστρεβλωμένα είτε μέσα σε ελάχιστες και καθαρά ενημερωτικές γραμμές. Ωστόσο, τα νέα διαδόθηκαν και πολλοί άνθρωποι έβγαιναν στη γειτονιά για να δουν τα συντρίμια και το gay power graffiti στο bar. Οι ομόφυλες οργανώσεις μοίραζαν flyers και έκαναν λόγο για αντίσταση στην αφόρητη ομοφοβική καταπίεση. Οι συγκεντρωμένοι ξεπερνούσαν τους 2000 όταν η αστυνομία κατέφθασε το απόγευμα και οι συγκρούσεις γενικεύτηκαν ξανά. Η είσοδος στο δρόμο του Stonewall είχε εμποδιστεί με οδοφράγματα και φωναζόταν το σύνθημα “Christopher Street belongs to the queers!”. Ένα δημοσίευμα εφημερίδας λίγες ημέρες αργότερα αναφερόταν στους εξεγερμένους προσβλητικά ως fags και, παρόλη την έντονη αστυνομική παρουσία στην περιοχή, νέες διαδηλώσεις και συγκρούσεις εκδηλώθηκαν.

Οι ακτιβιστές θεωρούσαν τα γεγονότα άξια εορτασμού. Άλλωστε, ήδη πέντε χρόνια αντίστοιχου εορτασμού υπήρχαν σαν προηγούμενο. Με τη διαφορά ότι, τώρα, δεν εορταζόταν μια αφηρημένη κατάσταση καταπίεσης σε μια ήδη φορτισμένη ημέρα (4 Ιουλίου), αλλά ένα χειροπιαστό και ζωντανό γεγονός αντίστασης. Τα επόμενα χρόνια, οι όποιες αναφορές στην εξέγερση του Stonewall μειώθηκαν και απλώς η ετήσια παρέλαση μνημονευόταν ως gay pride. Η παρέλαση σταδιακά αύξανε τη δημοφιλία της και σε πολλές πόλεις των ΗΠΑ (αλλά και της Ευρώπης, σε Λονδίνο, Βερολίνο και Παρίσι) σχηματίζονταν επιτροπές παρέλασης που προετοίμαζαν το γεγονός. Πολλά καλοκαιρινά ταξίδια οργανώνονταν με σκοπό τη συμμετοχή σε τέτοια παρέλαση.

Σε γενικές γραμμές, μετά το Stonewall υπάρχουν δύο εμφανώς διακριτές τάσεις που αναπτύσσονται εντός του κινήματος: αυτή της ριζοσπαστικής και εξωθεσμικής αντίληψης και εκείνης πιο μετριοπαθούς που στοχεύει στη μείωση της καταστολής μέσω της συνεργασίας με τους κρατικούς θεσμούς και την ηγεσία της αστυνομίας. 9 μήνες μετά το Stonewall, την 8η Μαρτίου 1970, η αστυνομία πραγματοποιεί έφοδο στο Snake Pit, ένα bar που λειτουργούσε χωρίς άδεια πώλησης οινοπνευματόδων ποτών. Συνολικά συνελλήφθησαν 167 άτομα, θαμώνες και υπάλληλοι, σε μια ταχύτατη επιχείρηση της αστυνομίας. Την επόμενη ημέρα ακτιβιστές οργάνωσαν ένα κάλεσμα και συγκέντρωση διαμαρτυρίας στο αστυνομικό τμήμα. Περίπου 500 άτομα διαδήλωσαν φωνάζοντας ‘ομοφυλοφιλικής υπερηφάνειας’ συνθήματα.

Ο ισχυρισμός ότι η απαρχή του κινήματος υπήρξε το Stonewall έχει πλέον μεγάλη απήχηση. Αναπαράγεται από ιστοριογραφικά βιβλία, πολιτικά άρθρα, ντοκιμαντέρ, στην ίδια την πινακίδα έξω από το Stonewall Inn. Αυτή η αφήγηση αμφισβητείται στην πράξη

από προσπάθειες χειραφέτησης των ομοφυλόφιλων πριν το Stonewall, όπου αναγνωρίστηκε ο πολιτικός χαρακτήρας των όποιων διεκδικήσεων. Ο ισχυρισμός ότι το Stonewall υπήρξε η “σπίθα” του κινήματος καλλιεργεί το μύθευμα της γραμμικής εξέλιξης που ολοένα φουντώνει μια ‘φλόγα’. Το κίνημα, όμως, δεν φούντωσε σαν τη φωτιά, και κανένα κίνημα δεν λειτουργεί έτσι. Αναπτύχθηκε και εξελίχθηκε μέσω πολυάριθμων μεθοδευμένων ή μη δράσεων και συνθηκών που δημιούργησαν συλλογικότητες και μεμονωμένα άτομα. Η γραμμική αφήγηση δεν διακρίνει ανάμεσα στις διαδικασίες που δημιούργησαν ταραχές και εκείνες που αποδίδουν σημασία σε αυτές. Αυτή η συγχώνευση αποκρύβει περίπλοκες ταξικές, φυλετικές και έμφυλες δυναμικές στην εξέλιξη των κινημάτων.

Οι περιθωριοποιημένοι ομοφυλόφιλοι, τουτέστιν όσοι άνηκαν στα χαμηλά κοινωνικά στρώματα ή δεν ήταν λευκοί και συχνά ταύτιζαν τον ομοφυλοφιλικό τρόπο ζωής με έναν συνολικά παραβατικό τρόπο ζωής ‘της πιάτσας’, ήταν αυτοί που ήταν πιο πρόθυμοι να αντιπαρατεθούν με την αστυνομία και ο ρόλος τους ήταν κομβικός τόσο στα γεγονότα του Compton όσο και του Stonewall. Αυτό που το Stonewall είχε, και το Compton δεν είχε, ήταν ακτιβιστές όχι μόνο συνειδησιακά πρόθυμοι αλλά και υλικά ικανοί να κεφαλαιοποιήσουν μια τέτοια εξέλιξη. Περίσσοτερο πολιτικά δικτυωμένοι, μορφωμένοι, και εύποροι, ήταν πιο εύκολο για αυτούς να αξιοποιήσουν τα οικονομικά μέσα για την έκδοσης τύπου ευρείας κυκλοφορίας, την δικαστική οδό, την τηλεόραση κλπ. Οι λευκοί ομοφυλόφιλοι της μεσαίας (τουλάχιστον) τάξης έστρεψαν την ατζέντα του οργανωμένου κινήματος στα ίσα δικαιώματα και την ‘gay υπερηφάνεια’ ως πολιτικά διακυβεύματα. Η “μετριοπάθεια” ήταν στόχος της πρώτης παρέλασης της 4ης Ιουλίου (με τα μη προκλητικά συνθήματα και ενδυμασία), ωστόσο, η μετριοπάθεια ήταν και ο στόχος των επόμενων, από την άποψη ότι περισσότερο προωθούσαν την υπερηφάνεια από την οπτική του λευκού (και δη του όχι οικονομικά ασθενούς) ομοφυλόφιλου που επιδιώκει την ενσωμάτωση στην καπιταλιστική λειτουργία.

Σημειώνεται επίσης ότι το καλοκαίρι του 1967 το Ηνωμένο Βασίλειο αποποινικοποιεί την ομοφυλοφιλία μεταξύ ατόμων άνω των 21 ετών. Η αποποινικοποίηση αυτή, σε συνδυασμό με την εξέγερση του Stonewall υπήρξαν σημαντικά γεγονότα τόσο σε συμβολικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο. Η μεν πρώτη ως ρύθμιση από-τα-πάνω, η δεύτερη ως οικιοποίηση από-τα-κάτω, αμφοτέρως συνέβαλλαν στην ανάδειξη του ζητήματος.

Στον απόηχο της εξέγερσης

Ο τρόπος που αντιλαμβάνονταν τον εαυτό της η κοινότητα των ομοφυλόφιλων άλλαξε μετά το Stonewall. Αντίστοιχα και ο τρόπος με τον οποίο τους αντιλαμβάνονταν η κοινωνία. Μερίδα των οργανωμένων ακτιβιστών ενθάρρυναν τους ομοφυλόφιλους να δηλώσουν ανοιχτά την ταυτότητά τους και να συμμετέχουν ενεργά στον μετασχηματισμό της κοινωνίας, ενώ άλλοι πιο μετριοπαθείς έκαναν λόγο για πολιτική αναδιάρθρωση. Τις δεκαετίες του 1970, 1980 και 1990 ο αριθμός των ομοφυλόφιλων κοινωνικών, πολιτιστικών, επαγγελματικών, θρησκευτικών και πολιτικών οργανώσεων αυξήθηκε θεαματικά. Σταδιακά υπήρξε αύξηση του αριθμού των εμπορικών επιχειρήσεων που ήταν δημοφιλείς στους ομοφυλόφιλους, καθώς και μια μεταστροφή του τρόπου απεύθυνσης των κυρίαρχων media. Αυτή η συνθήκη αυξανόμενης αποδοχής, δηλαδή, κεφαλαιοποιήθηκε από

διάφορους πυλώνες του αστικού κράτους, όπως στοχευμένες διαφημιστικές καμπάνιες ή κόμματα που πρόσθεσαν την ταυτότητα του gay σε εκείνες του οικογενειάρχη, του μαύρου, του ατόμου με ειδικές ανάγκες, του μετανάστη, του νεολαίου, του ηλικιωμένου, του γονιού κλπ σε εκείνες που απευθύνονται στοχευμένα.

Τη δεκαετία του 1980 το μεγαλύτερο βάρος του κινήματος έθεσε στο επίκεντρο την καταπολέμηση του ιού HIV. Καθώς το AIDS εξαπλωνόταν και η ομοσπονδιακή κυβέρνηση αποτύχαινε παταγωδώς στο να απαντήσει, ομοφυλόφιλοι στις ΗΠΑ σχημάτιζαν τους δικούς κοινωνικούς οργανισμούς στηρίζοντας και υπερασπίζοντας τους αρρώστους. Εν μέσω της επιδημίας, η πληροφόρηση και η υλική στήριξη αποτελούσε ένα πεδίο αγώνα, ως κάλυψη του κενού της κρατικής αναληθσίας και αδιαφορίας. Το 1986 το ανώτατο δικαστήριο επαναζήτησε την υπόθεση της ποινικοποίησης της ομοφυλοφιλίας και εν τέλει συνέχισε να τη θεωρεί αποτρόπαια και παράνομη. Παράλληλα, η πρώτη επίσημη δήλωση του προέδρου Reagan για το AIDS ήρθε το 1987, πάνω από έξι χρόνια μετά από την έναρξη της επιδημίας, ενώ την ίδια χρονιά ο Οργανισμός Ελέγχου Φαρμάκων και Τροφίμων (FDA) ξεκίνησε τις διαδικασίες χρηματοδότησης έρευνας για εύρεση φαρμάκου. Ο αγώνας εκφράστηκε με διαδηλώσεις, παρεμβάσεις, και καταλήψεις σε κρατικά κτίρια και γραφεία φαρμακευτικών εταιριών για την ανάδειξη αυτού του ζητήματος.

Τις επόμενες δεκαετίες εν πολλοίς άλλαξε τόσο η νομική όσο και η κοινωνική αντιμετώπιση των σχέσεων μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου. Το 2003 στις περισσότερες πολιτείες η ομοφυλοφιλία αποποινικοποιείται. Στον αντίποδα, ωστόσο, οι όποιες βελτιώσεις στο νομικό ή κοινωνικό επίπεδο που κερδήθηκαν με αγώνες, πυροδότησαν τη συντηρητική αντίδραση. Εμφανίζονται εκστρατείες συντηρητικών δημοφιλών προσώπων που τάσσονταν ενάντια στους μη-διαχωριστικές νομοθεσίες (ενδεικτική η περίπτωση της τραγουδίστριας Anita Bryant που διεξήγαγε μια καμπάνια στη Florida με σκοπό την ακύρωση ενός βελτιωτικού νομοθετήματος για την αντιμετώπιση LGBTQ ατόμων που είχε θεσπιστεί στην κομητεία Dade, ή ρεπουμπλικάνων γερουσιαστών που, για παράδειγμα, πρότειναν την απαγόρευση άσκησης του επαγγέλματος του δασκάλου σε ομοφυλόφιλους.¹³ Συνολικά, οι διάφορες αντιδραστικές ενέργειες είχαν ως αποτέλεσμα την οπισθοχώρηση μέρους του κινήματος σε διεκδικήσεις περισσότερο σύμφυτες στα παραδοσιακά θεσμικά μέσα.

Για τη σημασία των μερικών αγώνων

Για τη αναγκαιότητα συνολικοποίησής τους

Στο πρώτο μισό του 19ου αιώνα αρχίζει να καταδεικνύεται πως στην τροφική αλυσίδα της καταπίεσης, το θύμα δύναται συγχρόνως να είναι και καταπιεστής των λιγότερο προνομιούχων από αυτό. Χαρακτηριστική η φράση της Flora Tristan «Ο πιο καταπιεσμένος άνθρωπος δύναται να καταπιέσει μία ακόμη ύπαρξη, αυτή της γυναίκας του. Η γυναίκα είναι ο προλετάριος του ίδιου του προλετάριου». Σε ένα γενικότερο πλαίσιο πολιτικών ζυμώσεων, στα τέλη του 19ου αιώνα αναδεικνύεται η ανάγκη σύνδεσης των επιμέρους γυναικείων διεκδικήσεων με τους πιο «κεντρικούς» εργατικούς ταξικούς αγώνες.

¹³ Στο πέρας αυτής της ψήφισης που τελικά δεν πέρασε, ο βασικός αντίπαλος της πρότασης (και ανοιχτά ομοφυλόφιλος) Harvey Milk δολοφονείται.

Κάθε μερικός αγώνας τοποθετεί στο κέντρο των ιεραρχιών, επιβολών και εκμεταλλεύσεων, το υποκείμενο που διεξάγει κάθε φορά τον αγώνα, καθώς και τις συνθήκες της καθημερινής υποτίμησης και του υποβιβασμού του. Με αυτή την έννοια, κάθε αγώνας που δεν συνδέεται με ένα γενικότερο πρόταγμα, αποτελεί μια περιχαρακωμένη μερικότητα που επινοεί μια κεντρική αφήγηση, αναπτύσσει μια θεωρητική βάση γύρω από αυτή, καθώς και μια ορισμένη τακτική δράσης (θεσμικής ή εξω-θεσμικής). Με αυτόν τον τρόπο, οι υπόλοιπες υπαρκτές μορφές καταπίεσης είτε δεν λαμβάνονται καθόλου υπόψιν είτε αυτόματα μετατρέπονται σε υποδεέστερες και δευτερεύουσες.

Τα συστήματα εξουσίας εκδηλώνονται τόσο ως διακριτές δομές (όπως η κυβέρνηση, η αστυνομία, η αστική δικαιοσύνη) όσο και ως λιγότερο εμφανείς μορφές (όπως η έμφυλη επιβολή, η φυλετική διάκριση). Σε κάθε περίπτωση, όμως, τα επιμέρους συστήματα εξουσίας τέμνονται μεταξύ τους και αλληλοτροφοδοτούνται. Το κάθε ένα διαμορφώνει τη δική του συνθήκη καταπίεσης, μέσα στην οποία ορθώνονται διάφοροι ρόλοι (καταπιεστής-καταπιεζόμενος) και διάφοροι τρόποι (πώς ο ένας ρόλος θα επιβάλλεται στον άλλο). Η βάση όλων των επιμέρους εξουσιαστικών συνθηκών είναι κοινή και πάντα σχετίζεται με τη λογική της ιεράρχησης, της διάκρισης, του αποκλεισμού και αντίστοιχα του προνομίου, της εκμετάλλευσης, της επιβολής μίας συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας (ή ενός συγκεκριμένου προσώπου) πάνω σε μια άλλη (ή αντίστοιχα πάνω σε ένα άλλο πρόσωπο).

Για παράδειγμα, ο εθνικισμός υποβιβάζει όσους ανήκουν σε κάποιο άλλο έθνος, ο ρατσισμός τους μετανάστες, η θρησκεία τους αλλόθρησκους, η πατριαρχία τις γυναίκες και όσους δεν πειθαρχούν στα επιβαλλόμενα ετεροκανονικά πρότυπα, ο καπιταλισμός τους μη κατέχοντες τα μέσα παραγωγής, τους ανέργους, τους φτωχούς. Συγχρόνως, κάθε επιμέρους εξουσιαστική συνθήκη προβάλλεται στους κυρίαρχους πολιτικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς θεσμούς, με εγγυητή τήρησης των ροών εξουσίας τους το κράτος. Το κράτος, ως οργανωμένη δομή συγκρότησης και επιβολής της κυρίαρχης ιδεολογίας, είναι αυτό που κατέχει το μονοπώλιο της λήψης των αποφάσεων (κυβερνήσεις, νόμοι, διατάγματα) και της άσκησης βίας (αστυνομία, στρατός, δικαιοσύνη, φυλακές) όταν χρειάζεται να τις επιβάλλει.

Με άλλα λόγια, ο καπιταλισμός συνολικά δεν αποτελεί μοναχά ένα στενά οικονομικό μοντέλο κοινωνικής οργάνωσης, αλλά ένα ευρύτερο πλέγμα σχέσεων, συμπεριφορών, ιδεών, και δομών εκμετάλλευσης, καταπίεσης και επιβολής, που ενσωματώνει και συνδιαλλάγεται με όλα τα επιμέρους διακριτά συστήματα εξουσίας. Και είναι δεδομένο ότι έχει κάθε συμφέρον να συντηρεί τεχνητούς διαχωρισμούς στους από τα κάτω της κοινωνίας: φυλετικούς, έμφυλους, θρησκευτικούς, εθνικούς, οτιδήποτε κρατάει τις πολιτικές και ταξικές αναφορές μακριά από το προσκήνιο που θα απειλούσαν την ύπαρξή του. Οι διακρίσεις στη βάση των φύλων, η επιβεβλημένη και αδιαπραγμάτευτη ετεροφυλοφιλία, ο κυρίαρχος σεξισμός και οι “αυτονόητοι” ρόλοι των φύλων, δεν είναι παρά μια ακόμα έκφραση του πολιτισμού της ιδιοκτησίας, της εκμετάλλευσης, του κόσμου των καθορισμένων lifestyle προτύπων.

Αναμφισβήτητα, λοιπόν, η κοινή βάση και ταυτόχρονα ο ισχυρότερος πόλος αυτής της αλληλεπίδρασης είναι το κράτος και οι κυρίαρχοι θεσμοί που απορρέουν από αυτό: το

πεδίο της ανταγωνιστικής οικονομίας, της ταξικής διαίρεσης και επιβολής, της εργασιακής εκμετάλλευσης, του χρήματος και των εμπορευματικών σχέσεων, μαζί με τις αντίστοιχες πολιτικές και οικονομικές συγκροτήσεις των υπερεθνικών θεσμών-μηχανισμών κυριαρχίας. Αυτό, όμως, δεν σημαίνει ότι οι καταπιέσεις που προκύπτουν από τις υπόλοιπες συνθήκες, από διαφορετικά και λιγότερο εμφανή επιμέρους συστήματα εξουσίας, πρέπει να υποβιβάζονται ως υποδεέστερες ή δευτερεύουσες.

Οι καταπιέσεις δεν ιεραρχούνται. Οι ίδιοι οι καταπιεσμένοι / οι ίδιες οι καταπιεσμένες είναι τα υποκείμενα που ορίζουν κάθε φορά τι αποτελεί προτεραιότητα και ισχυρότερη βαναυσότητα εις βάρος τους στην καθημερινή τους ζωή, μέσα στις υπάρχουσες ιστορικές, κοινωνικές, φυλετικές, γεωγραφικές, πολιτικές, οικονομικές, πολιτισμικές, έμφυλες συνθήκες και ιδιαιτερότητες. Και, αφού δεν ιεραρχούνται οι καταπιέσεις, αντίστοιχα δεν μπορούν να ιεραρχηθούν ως δευτερεύοντες ή υποδεέστεροι οι αγώνες. Κάθε μερικός αγώνας ενάντια σε κάθε επιμέρους σύστημα εξουσίας έχει την ιδιαίτερη σημασία του. Και αυτό γιατί συμβάλλει στη σφαιρικότερη κατάδειξη και κατανόηση των ροών εξουσίας συνολικά. Αρκεί, ωστόσο, να επιδιώκει να αφουγκράζεται και να δρα ενάντια στην καταστροφή των ροών αυτών.

Για αυτό εμείς δεν αντιλαμβανόμαστε τον εαυτό μας ως αντιφασίστες, αντιρατσιστές, φεμινίστριες, queer, εργάτες, νεολαίους κλπ, αλλά ως αναρχικούς και αναρχικές: γιατί απαραίτητη προϋπόθεση για οποιαδήποτε προοπτική χειραφέτησης (αντιφασιστικής, αντιρατσιστικής, μεταναστευτικής, φεμινιστικής, queer, εργατικής κλπ) είναι η συνολική κοινωνική επανάσταση. Και, την ίδια στιγμή, απαραίτητη προϋπόθεση για τη συνολική κοινωνική επανάσταση είναι να συμβεί κάθε μία από τις επιμέρους χειραφετήσεις αυτές.

Για αυτό, στη δική μας αντίληψη ένας αγώνας που έχει ως μοναδική αφετηρία τη θέση ότι όλες και όλοι οι ομοφυλόφιλοι μοιράζονται μία κοινή εμπειρία που τους ενώνει, είναι ανεπαρκής. Ένας αγώνας που εντάσσει την κοινή αυτή εμπειρία στην καταπίεση στο πλαίσιο ενός πατριαρχικού συστήματος, βρίσκεται στη σωστή κατεύθυνση μα παραμένει ελλιπής. Ένας αγώνας, όμως, που αναγνωρίζει τις πατριαρχικές ροές εξουσίας ως δομικό στοιχείο του καπιταλιστικού καθεστώτος και τρόπου οργάνωσης της κοινωνίας και, συγχρόνως, κατευθύνεται προς την κατάργησή τους είναι και ο αγώνας που μπορεί όχι μόνο να καταργήσει, αλλά και να δημιουργήσει κάτι άλλο στη θέση τους. Οι αρνήσεις και οι αντιστάσεις στην πατριαρχία αποτελούν εκ των πραγμάτων απαραίτητη συνθήκη για ομοφυλοφιλική χειραφέτηση και σεξουαλική απελευθέρωση, όχι όμως και επαρκή εάν δεν συνδεθεί με το ευρύτερο όραμα για τον τρόπο διάρθρωσης των κοινωνικών σχέσεων. Η απουσία του συνολικού πολιτικού κριτηρίου μπορεί να οδηγήσει πέρα από την αναποτελεσματικότητα στη διεκδίκηση της πραγματικής χειραφέτησης, στη διασύνδεση με ρατσιστικά-φασιστικά καθεστώτα.

Υπάρχουν παραδείγματα πολιτικοποιημένων φεμινιστριών, γυναικών που διεκδικούσαν τη συμμετοχή τους στα πολιτικά πράγματα (συμπεριλαμβανομένης και της ψήφου), που στήριξαν τον Hitler την περίοδο της ανόδου του. Το βρετανικό φασιστικό κόμμα, επίσης, είχε γυναικείο τμήμα στο οποίο επικεφαλής ήταν η σουφραζέτα Mary

Richardson. Τα παραπάνω παραδείγματα έχουν πρόθεση να καταδείξουν την ύπαρξη αντιφάσεων ή αδυναμιών ενός (οποιοδήποτε) μερικού αγώνα που δεν εντάσσει τις αιτίες και τα αιτήματα σε ένα συνολικό πλαίσιο. Κατ' αναλογία, είναι επίσης γνωστό πως σε ένα μεγάλο βαθμό, το φεμινιστικό κίνημα εκφραζόμενο από λευκές αστές ή μεσοαστές γυναίκες συνδέθηκε με ρατσιστικές ιδέες εναντίον των μαύρων γυναικών, οι οποίες μάλιστα περιθωριοποιούνταν με κάθε τρόπο από τις γυναικείες οργανώσεις. Το αποτέλεσμα ήταν η ανάπτυξη του μαύρου φεμινισμού, διακριτού από τον λευκό αστικό φεμινισμό που δεν θεωρούσε τη μεγάλη μάζα των μαύρων γυναικών της εργατικής τάξης ως μέρος του αγώνα του.

Η έλλειψη ανίχνευσης και όχι στη κλίμακα της τακτικής, αλλά στη συνολικότερη κλίμακα της στρατηγικής, κυφορεί την εκδήλωση οπορτουνιστικών τάσεων. Ελλείψει ακριβώς μίας στέρεας πολιτικής βάσης, ο κάθε μερικός αγώνας μπορεί να ελίσσεται, να προσαρμόζεται και να πλάθεται ανάλογα με τις εκάστοτε συμφέρουσες συγκυρίες. Έτσι, άλλοτε να συνδέεται με φυλετικούς διαχωρισμούς, άλλοτε με ταξικές ανισότητες και άλλοτε να εξαντλείται σε χρονικά και αιτηματικά οριοθετημένες διεκδικήσεις. Οι αξιακές εκπτώσεις είτε συμβαίνουν εν πλήρει συνειδήσει είτε ακούσια συμβάλλουν στη σταδιακή ενσωμάτωση του όποιου μερικού αγώνα στην πηγή που γεννά το πρόβλημα.

Διακύβευμα δεν πρέπει να είναι η ανέγερση των ομοφυλόφιλων σε θέσεις εξουσίας που διαφορετικά είναι προσβάσιμες μόνο σε ετεροφυλόφιλα άτομα, αλλά η κατάργηση της σχέσης εξουσιαστή-εξουσιαζόμενου εν γένει. Σκοπός δεν είναι να αναδειχθεί από καταπιεζόμενη-εκμεταλλεζόμενη μορφή σε καταπιέστρια- εκμεταλλευτική, αλλά να δοθεί ένα τέλος στην εκμετάλλευση και την καταπίεση συνολικά μέσω της εκ θεμελίων αναδιάρθρωσης των κοινωνικών σχέσεων. Ο όποιος μερικός (ομοφυλοφιλικός, γυναικείος, μεταναστευτικός, περιβαλλοντικός κ.ά) αγώνας δεν γίνεται να είναι αποκομμένος από τον ταξικό και, ταυτόχρονα, ο ταξικός αγώνας δεν γίνεται να είναι αποκομμένος από τον όποιο μερικό (ομοφυλοφιλικό, γυναικείο, μεταναστευτικό, περιβαλλοντικό). Σκοπός δεν είναι η αντιστροφή των διπόλων ή ο καταμερισμός των διπόλων με “καλύτερους, πιο ανθρώπινους όρους”, αλλά η καταστροφή τους εκ βάθρων. Να δοθεί ένα τέλος στην εκμετάλλευση, είτε αυτή είναι εκμετάλλευση εργαζόμενου από αφεντικό, είτε είναι εκμετάλλευση γυναίκας από άνδρα ή άνδρα από γυναίκα. Ένα τέλος στην εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, στην προοπτική μιας αυτοοργανωμένης κοινωνίας, ελευθερίας, ισότητας, αλληλεγγύης, συντροφικότητας, αμοιβαιότητας, αλληλοβοήθειας, κοινοκτημοσύνης.

